

Te gast

Alida Groeneveld

Op de fiets rijd ik door mijn werkplek in Ermelo; een mooi in Engelse landschapsstijl aangelegd park. Er wonen zo'n 650 mensen en er zijn er ongeveer evenveel aan het werk, als begeleider op de woning of de dagbesteding – gedragswetenschappers, artsen en paramedici, managers en geestelijk verzorgers – om ervoor te zorgen dat de bewoners een goed leven, zo gewoon als mogelijk, kunnen leven. Hoe dat er concreet uitziet, is voor iedereen verschillend. Eén ding is wel zeker: mijn collega's en ik zijn steeds bij de bewoners te gast. Het is hún thuis.

Op mijn eerste adres wonen acht mensen van rond de dertig jaar, met een licht verstandelijke beperking en psychiatrische problematiek. Begeleiding helpt hen de dag op te starten, om vervolgens naar het werk of de dagbesteding te gaan. Wassen, aankleden, ontbijten en lunchpakket klaarmaken doen ze prima zelf, maar soms hebben ze het lastig om überhaupt aan de dag te beginnen. Ik heb een afspraak met een van deze acht om haar een luisterend oor te bieden over het verdriet dat zij heeft. Tegelijkertijd voelt een andere bewoner zich niet goed – waarom is onduidelijk – en bonkt met haar hoofd keihard tegen de deur. Haar buurvrouw voelt zich daardoor bedreigd en heeft nabijheid nodig. Elke keer als ik het zie, ben ik weer onder de indruk hoe bewoners zichzelf zó kwijt kunnen zijn en hoe zij ondersteund moeten worden in het leven. Ik bied de collega's en passant een luisterend oor bij dit mentaal zware werk, waarbij zij af en toe blauwe plekken oplopen.

Daarna ben ik te gast op een woongroep met bewoners met een ernstig meervoudige beperking. Naast hun verstandelijke handicap hebben ze lichamelijke beperkingen. Alle zes zitten in een rolstoel, geen van hen kan praten, en de gewone algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) vragen veel van de begeleiding. Het is lichamenlijk zwaar werk om een bewoner met een volwassen lijf die niet kan meewerken te wassen, zelfs met alle hulpmiddelen. Op deze woning worden geen boterhammen gesmeerd; alle bewoners hebben sondevoeding. Het verslikgevaar is te groot. De begeleiders 'lezen' aan de lichaamstaal af hoe het met hun mensen gesteld is. Heeft hij pijn? Voelt zij zich op haar gemak? Zo niet, wat zou er kunnen zijn? Moeten we een gedragswetenschapper inschakelen om mee te kijken? Of nog iemand anders?

Ik houd een korte sfeerviering met een vaste, herkenbare volgorde. Ik steek een kaars aan, bij het geluid van de klankschaal begroet ik alle aanwezigen individueel, daarna volgt een aantal vaste liedjes, een kort verhaal, iets passends wat de zintuigen prikkelt, weer een aantal liedjes, en na nog een rondje met de klankschaal gaat de kaars uit – wat zo lekker ruikt. In de hectiek van alledag is zo'n viering een rustmoment. De bewoners genieten zichtbaar om samen in de kring te zitten, en de begeleiding schuift ook aan. Mooi om heel even te gast te zijn.

Drs. A. Groeneveld is geestelijk verzorger bij zorginstelling 's Heeren Loo en redactielid van dit tijdschrift.
E-mail: alida.groeneveld@sheerenloo.nl.